

აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციის პროგრამის ფარგლებში განხორციელებული დაფინანსების სტატისტიკური მაჩვენებლების დინამიკა და ანალიზი

ანოტაცია

შესავალი

საქართველოში აუტიზმს „ახალგაზრდა დიაგნოზს“ უწოდებენ. მაშინ, როცა განვითარებულმა ქვეყნებმა უკვე შექმნეს ბავშვებისა და მათი მშობლებისთვის მრავალფეროვანი პროგრამები, რომლებიც გულისხმობს როგორც 18 წლამდე, ისე ზრდასრულ ასაკში აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე პირებზე ზრუნვას. კვლევებმა აჩვენა, რომ დროული ჩარევით და რამდენიმეწლიანი სისტემატური მუშაობით შესაძლებელია, აუტიზმის მქონე პირების მდგომარეობა მკვეთრად გაუმჯობესდეს.

სტატიაში საუბარია ჯანდაცვის სისტემაში სტატისტიკური ინფორმაციის მოპოვების ფორმებსა და მეთოდებზე, განხილულია ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ განხორციელებული ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამის ფარგლებში 2016-2019 წლებში განხორციელებული აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციის სტატისტიკური მაჩვენებლები.

საკვანძო სიტყვები: ანგარიშგება, სპეციალიზირებული ანგარიშგება, ბიუჯეტი, ბენეფიციარი.

DYNAMICS AND ANALYSIS OF THE STATISTICAL MEASURES OF THE FUNDING FOR THE TREATMENT AND REHABILITATION OF CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER

Badri Giorgidze
Academic Doctor of Economics,
Sokhumi State University
Associate Professor

ABSTRACT

ASD is considered as a “young disease” in Georgia. However, the countries of the developed world already have in place diverse programs for the families affected with ASD, which cover treatment for both children and adults. The research has shown that timely interventions and systematic treatment can have a tremendously positive effect on improving the daily life of people with ASD.

The article covers the different forms and methods of collecting statistical data in the healthcare system. It also reviews the statistical measures of the rehabilitation program for the children with ASD conducted between 2016-2019 under the healthcare protection program by the Tbilisi Municipality City Hall.

Keywords: Report, Specialized Report, Budget, Beneficiary.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ ინფორმაციის მოპოვება ხდება სპეციალურად ორგანიზებული სტატისტიკური დაკვირვების, შერჩევითი დაკვირვების, ანგარიშგების, გამოკითხვის ნაირსახეობებისა და სხვა სტატისტიკური მეთოდების გამოიყენებით. სამედიცინო სექტორში ყველაზე ფართოდ გამოიყენება ამ სფეროში ერთერთ საიმედო სტატისტიკური დაკვირვების ფორმად მიჩნეული ფორმა - ანგარიშგება. ზემოაღნიშნულ თემასთან დაკავშირებული ინფორმაციის მოპოვებისთვის გამოყენებული იქნა სპეციალიზირებული, მიმდინარე და წლიური ანგარიშგების ფორმები. სპეციალიზირებული ანგარიშგება იძლევა საშუალებას გამოყენებულ იქნას იგი ცალკეული სექტორებისათვის, მათ შორის, წარმატებულად გამოიყენება ჯანმრთელობის სტატისტიკაშიც. აღნიშნული ანგარიშგებით შესწავლილ იქნა 2016-2019 წლებში ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ დაფინანსებული აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციის პროგრამაში ჩართულ ბენეფიციართა რაოდენობრივი მაჩვენებლები. ასევე, ზემოთ მითითებულ პერიოდში ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის თვითმმართველობის მიერ აღნიშნული დაავადების მკურნალობისათვის გამოყოფილი თანხები და მათი დინამიკა 2016-2019 წლების განმავლობაში.

საკითხის განხილვა

აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციის პროგრამა¹ ამოქმედდა 2015 წლის 1 ივლისიდან და მოიცავს შემდეგ მომსახურებებსა და ღონისძიებებს:

- მულტიდისციპლინური გუნდის, ერთი ან საჭიროების შემთხვევაში, რამდენიმე სპეციალისტის (ფსიქოლოგი, ფსიქიატრი, ნევროლოგი, ქცევითი თერაპევტი, ოკუპაციური თერაპევტი, ლოგოპედი, სპეციალური პედაგოგი და სხვა) მიერ მოსარგებლისათვის კომპლექსური თერაპიის თვეში არაუმეტეს 20 ინდივიდუალური სესიის ჩატარებას, ინდივიდუალური განვითარების წლიური გეგმის შესაბამისად. პროგრამის ფარგლებში საჭიროებისამებრ ტარდება ABA-ქცევითი თერაპიის, მეტყველების, სენსორული, ხელოვნებითი, ფიზიკური, აკადემიური უნარებისა და ოკუპაციური თერაპიები. ქცევითი ანალიზის თერაპიის სესიების მინიმალური ოდენობა, თვეში 20 სესიის განსაზღვრის შემთხვევაში, ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით შეადგენდა:

- ✓ 2-7 წლის ასაკის ჩათვლით მოსარგებლებისათვის არანაკლებ 14 სესიის;

1 წყარო: ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის ჯანდაცვისა და სოციალური მომსახურების სახალაქო სამსახური

✓ 8-12 წლის ასაკის ჩათვლით მოსარგებლებებისათვის არანაკლებ 12 სეანსს;

✓ 13-15 წლის ასაკის ჩათვლის მოსარგებლებებისათვის არანაკლებ 10 სეანსს.

• ქცევითი ანალიზის თერაპიის სეანსების მინიმალური ოდენობა, თვეში 20-ზე ნაკლები სეანსის განსაზღვრის შემთხვევაში, ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით შეადგენდა:

✓ 2-7 წლის ასაკის ჩათვლით მოსარგებლებებისათვის სეანსების ოდენობის არანაკლებ 7/10-ს;

✓ 8-12 წლის ასაკის ჩათვლით მოსარგებლებებისათვის სეანსების ოდენობის არანაკლებ 6/10-ს;

✓ 13-15 წლის ასაკის ჩათვლით მოსარგებლებებისათვის სეანსების ოდენობის არანაკლებ 5/10-ს.

აღნიშნული პროგრამის ბენეფიციარებს წარმოადგენენ:

თბილისის მერიისათვის განცხადებით მიმართვამდე ბოლო 3 წლის განმავლობაში უწყვეტად ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული 2-დან 15 წლის ასაკის ჩათვლით საქართველოს მოქალაქეები, რომლებსაც ძირითად დიაგნოზად გააჩნიათ დაავადებათა საერთაშორისო კლასიფიკატორის (ICD-10) განვითარების ზოგადი აშლილობების (F84.0; F84.9) ჯგუფის დიაგნოზი. თუმცა, 2019 წლის ივნისის თვიდან განხორციელდა ცვლილება და ასაკობრივ ზედა ზღვრად განისაზღვრა 18 წელი ნაცვლად 15 წლისა.

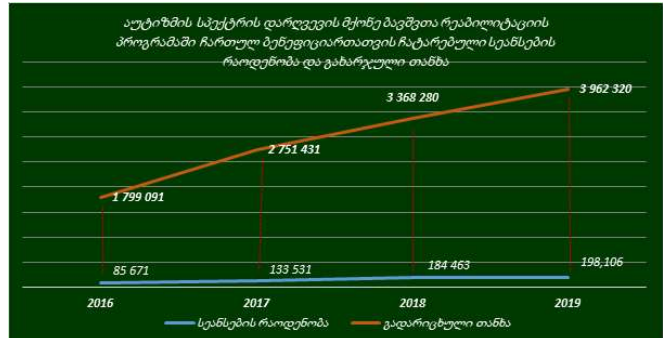
პროგრამის ფარგლებში ბენეფიტის სახე და ოდენობა:

კომპლექსური თერაპიის 20 (მინიმუმ ერთსაათიანი) ინდივიდუალური სეანსი. ინდივიდუალური სეანსის ღირებულება შეადგენდა 20 ლარს. დაფინანსება ხორციელდებოდა არამატერიალიზებული ვაუჩერის საშუალებით, ფაქტობრივი ხარჯის მიხედვით, მაგრამ არაუმეტეს, თვეში 400 ლარისა.

გავაანალიზეთ 2016-2019 წლების სტატისტიკური მაჩვენებლები აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციის შესახებ ბენეფიციართა, ჩატარებული სეანსებისა და ქალაქთბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ განუხლები დაფინანსების ქრილში.

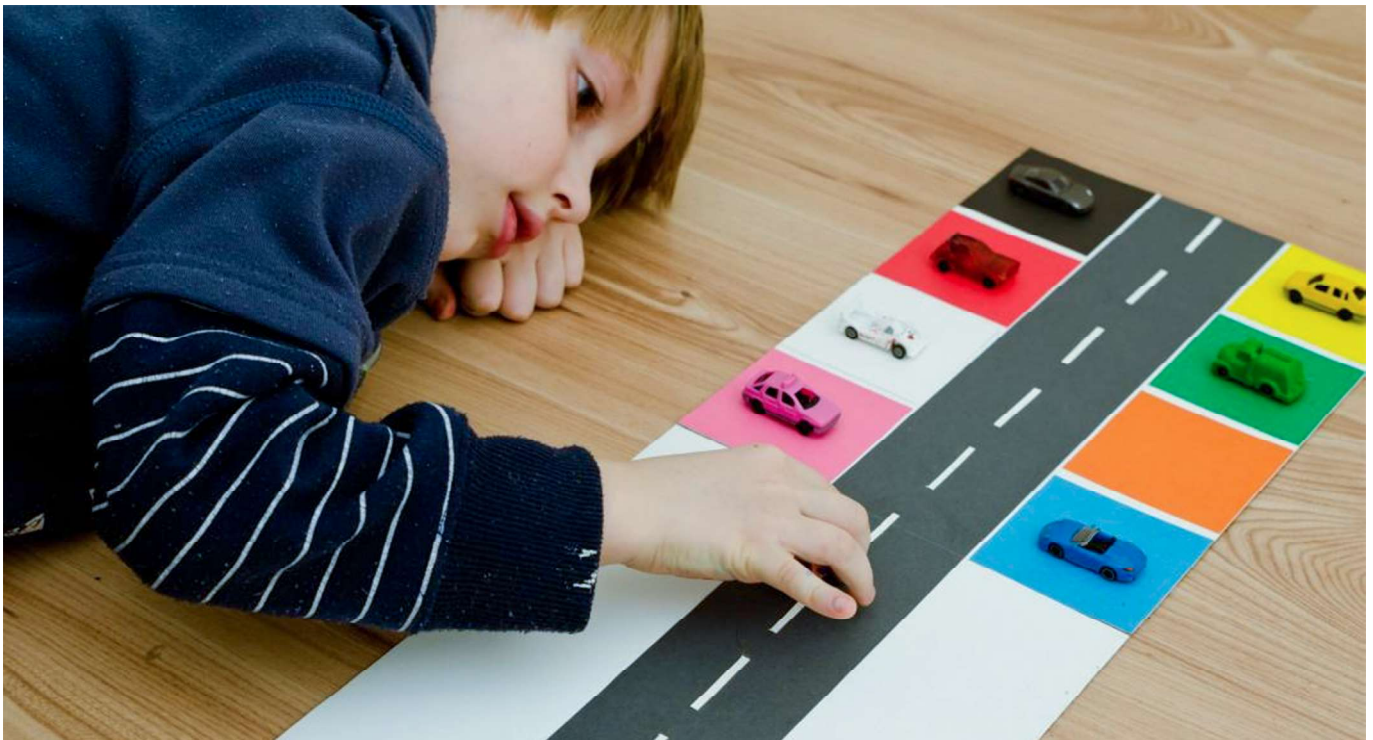

მოცემული დიაგრამის ანალიზიდან ჩანს, რომ 2016 წელს აღნიშნული პროგრამით ისარგებლა 566-მა ბენეფიციარმა, მათრიცხვი ყოველწლიურად იზრდებოდა და 2019 წელს პროგრამით მოსარგებლე ბენეფიციართა რაოდენობამ შეადგინა 1000, ანუ 2016 წელთან შედარებით გაიზარდა 434 ბენეფიციარით. აღნიშნული სტატისტიკა გვიჩვენებს, რომ პროგრამაში ჩართულ ბენეფიციართა ზრდის ტემპმა 2016-2019 წლებში შეადგინა 76,7%.

2016 წელს აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციისათვის საჭიროებისდა შესაბამისად ჩატარდა სხვადასხვა სახის 85 671 სეანსი. აღნიშნული მონაცემი 2019 წლისთვის გაიზარდა 112 435-ით და შეადგინა 198 106. ზრდის ტემპი ამ შემთხვევაში 131,2%-ია (იხ. ცხრილი).

თერაპიის სახე	2016 წელი			2017 წელი			2018 წელი			2019 წელი		
	რაოდ.	%	თანხა	რაოდ.	%	თანხა	რაოდ.	%	თანხა	რაოდ.	%	თანხა
ABA თერაპია	64,672	75.5	1,358,112	102,899	77.1	2,119,775	144,873	78.5	2,645,369.7	155,349	78.5	3,106,980
მეტყველების თერაპია	6,337	7.4	133,077	10,053	7.5	207,329	12,655	6.9	231,079.3	12,576	6.9	251,520
სენსორული თერაპია	3,146	3.7	66,066	4,301	3.2	88,855	5,956	3.2	108,756.1	5,760	3.2	115,400
ხელოვნების თერაპია	3,628	4.2	76,188	6,568	4.9	135,395	6,176	3.3	112,773.3	5,589	3.3	111,780
ფიზიკური თერაპია	3,737	4.4	78,477	5,119	3.8	105,518	8,355	4.5	152,561.6	10,623	4.5	212,460
აკადემიური უნარების თერაპია	3,269	3.8	68,649	4,227	3.2	86,986	5,999	3.3	109,541.3	7,920	3.3	158,400
ოკუპაციური თერაპია	882	1.0	18,522	364	0.3	7,573	449	0.2	8,198.7	289	0.2	5,780
სულ	85,671	100	1,799,091	133,531	100	2,751,431	184,463	100	3,368,280	134,555	100	3,962,320.0

ზემოთ მოცემული ცხრილი იძლევა ინფორმაციას იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორია სტატისტიკური მონაცემები ჩატარებული სეანსების რაოდენობისა და შესაბამისად გადახდილი თანხების მიხედვით თერაპიის სახეების ჭრილში.

• **ABA¹ თერაპია** ყველაზე ეფექტური მიდგომა აუტისტიკური სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვებისთვის. იგი მიმართულია იმ უნარების დასწავლაზე, რომლის დეფიციტსაც ასეთი ბავშვები განიცდიან. გარდა კომუნიკაციური უნარებისა, აღნიშნული თერაპია აქტიურად გამოიყენება აკადემიური, წვრილი და მსხვილი მოტორული უნარების, სოციალური და ფუნქციური უნარების დასასწავლად.

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ დაფინანსებული „**აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციის**“ პროგრამის ფარგლებში, ABA თერაპიის საეანსები ჩატარებული სეანსების საერთო რაოდენობის საშუალოდ 77,4%-ია და მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან პროგრამის ფარგლებში 2016-2019 წლებში აღნიშნული სეანსები დაფინანსებულია 9 230 236.67 ლარით. 2016 წელს ჩატარებული სეანსების რაოდენობამ შეადგინა 64 672, რომლის მაჩვენებელიც ყოველწლიურად იზრდებოდა და 2019 წელს ABA თერაპიის 155 349 სეანსი ჩატარდა. აღნიშნული თერაპიული სეანსების რაოდენობა ამ შემთხვევაში გაზრდილია 90.68%-ით;

• **მეტყველების თერაპიის** 6 337 სეანსი ჩატარდა 2016 წელს. 2019 წლისთვის ეს მაჩვენებელი გაზრდილია 6 239-ით, ანუ 98,5%-ით და შეადგინა 12 576. აღნიშნული თერაპიის შესაბამისი სეანსების რაოდენობა, ჩატარებული საერთო სეანსების რაოდენობის დაახლოებით 7%-ია და მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან 2016-2019 წლებში აღნიშნული სეანსები დაფინანსებულია 823005 ლარით;

¹ ABA თერაპია - ქცევითი თერაპია

• **ფიზიკური თერაპიის** მაჩვენებელიც 2016-2019 წლების განმავლობაში ზრდადია. 2019 წელს ჩატარდა თერაპიის 10 623 სეანსი, მაშინ როცა 2016 წელს ეს მაჩვენებელი 3 737 იყო. ზრდა 184,3%-ია, ანუ ჩატარდა 6,886-ით მეტი სეანსი. ფიზიკური თერაპიის შესაბამისი სეანსების რაოდენობა საერთო მაჩვენებლის საშუალოდ 4,5%-ია; ბიუჯეტიდან გადახდილია სულ 549016 ლარი;

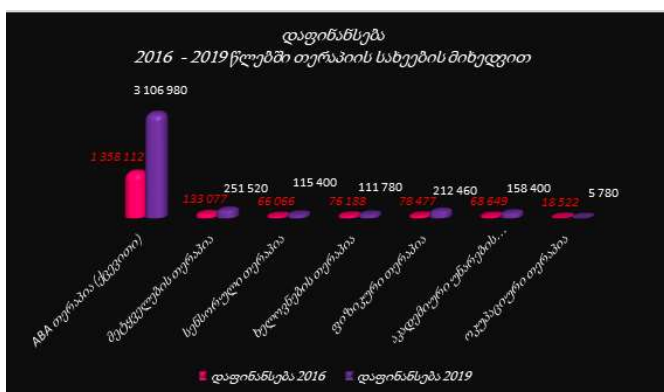
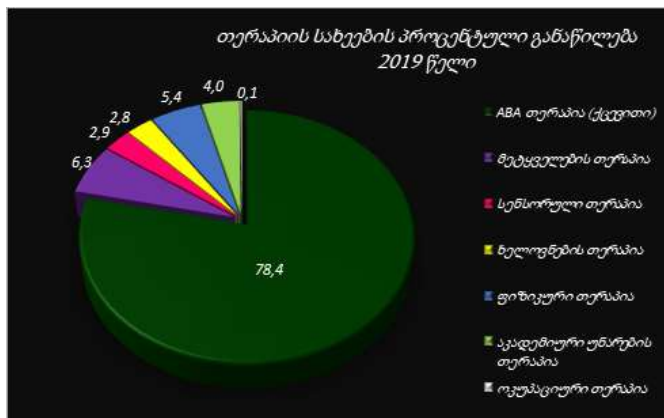
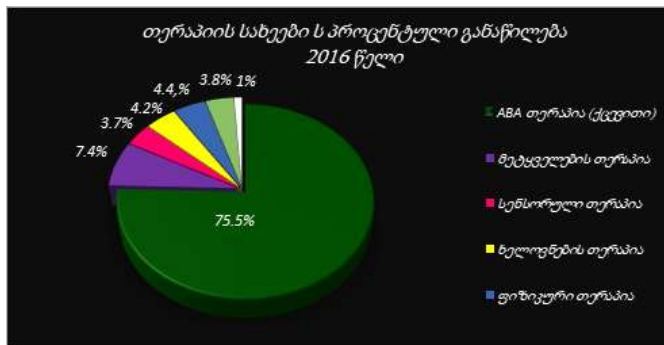
• **აკადემიური უნარების** თერაპიის სეანსები საერთო რაოდენობის 3,6%-ს შეადგენს. პერიოდის განმავლობაში დინამიკა აქაც ზრდადია და შეადგენს 142,3%-ს. 2016 წელს სეანსების რაოდენობამ შეადგინა 3 269, 2019 წელს კი აღნიშნული მონაცემი გაიზარდა 4 651-ით და შეადგინა 7 920. თუ 2016 წელს აღნიშნული სეანსებისთვის ბიუჯეტიდან დაიხარჯა 68 649 ლარი, 2019 წელს ბიუჯეტიდან გადაირიცხა 158 400 ლარი. 2016-2019 წლების განმავლობაში კი სულ ბიუჯეტიდან აკადემიური უნარების თერაპიის სეანსები დაფინანსებულია 423 576 ლარით;

• **სენსორული თერაპიის** 3 146 სეანსი ჩატარდა 2016 წელს, რაც ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის თვითმმართველობის მიერ დაფინანსდა 66 066 ლარით. 2019 წლისთვის აღნიშნულმა მაჩვენებლებმა შესაბამისად შეადგინეს 760 სეანსი და 115 400 ლარი. ზრდის მაჩვენებელი 83,1%-ია, ანუ პერიოდის განმავლობაში სეანსების რაოდენობა გაზრდილია 2614-ით; საერთო რაოდენობაში მოცემული თერაპიის სახეს 3,3% უკავია.

• **ხელოვნების თერაპიის** მაჩვენებელი 2016-2019 წლებში გაზრდილია 54,1%-ით. 2016 წელს ჩატარდა 3 628 სეანსი და ბიუჯეტიდან გადახდილი იქნა 76 188 ლარი. 2019 წელს 111 780 ლარით დაფინანსდა 5 589 სეანსი, ანუ სეანსების რაოდენობა გაიზარდა 1 961 ერთეულით. მოცემული პერიოდის განმავლობაში თერაპიისთვის, რომელიც სეანსების საერთო რაოდენობის 3,8%-ს შეადგენს, ბიუჯეტიდან ჯამში გახარჯულია 436 136 ლარი.

• **ოკუპაციური თერაპია**, თერაპიის ერთადერთი სახეა, სადაც მაჩვენებელი კლებადია. 2016 წელს აღნიშნული თერაპია დაფინანსდა 18 522 ლარით და ჩატარდა 882 სეანსი, 2016-2019 წლების განმავლობაში მაჩვენებელი იკლებს და 2019 წლისთვის სეანსების რაოდენობა შემცირებულია 67,2%-ით, ანუ 593-ით, ხოლო დაფინანსება 12 742-ით, ანუ 68,8%-ით. შესაბამისად 2019 წელს ჩატარდა აღნიშნული თერაპიის 289 სეანსი, რისთვისაც ბიუჯეტიდან გადახდილ იქნა 5 780 ლარი.

ქვემოთ მოცემულ წრიულ დიაგრამებზე ნაჩვენებია პროცენტული განაწილება ჩატარებული სეანსების სახეების მიხედვით 2016 და 2019 წლებში.

როგორც დიაგრამების ანალიზიდან ჩანს, ყველაზე აქტიუალურია ქვევითი თერაპია. შემდეგ კი ფიზიკური თერაპია.

2016 წელს აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციისათვის ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ გამოყოფილი იყო 1 799 091 ლარი, 2019 წლისთვის კი იგივე ქვეპროგრამა

დაფინანსდა 3 962 320 ლარით, ანუ გაიზარდა 2 163 229 ლარით. ზრდის ტემპმა შეადგინა 120,2%.

დასკვნა

მოპოვებული და დამუშავებული სტატისტიკური ინფორმაცია მეტყველებს იმაზე, რომ აღნიშნული პროგრამების ფარგლებში მერიის მიერ განუვლი მომსახურებისა და ფინანსური დახმარების დინამიკის მაჩვენებელი 2016-2019 წლებში ზრდადია. ამასთან, 2016 წელს აუტიზმური სპექტრის მქონე ბავშვებს მხოლოდ სამი ორგანიზაცია უწევდა მომსახურებას. ფსიქოლოგია არ იყო საქართველოში რეგულირებადი პროფესია, არ არსებობდა დამტკიცებული პროგრამები. ამჟერად კი თბილისის მერიას აღნიშნულ სერვისს აწვდის 7 ორგანიზაცია (შპს „ნეიროგანვითარების ცენტრი“; სსიპ ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტი - „ბავშვის განვითარების ინსტიტუტი“; რეგისტრირებული კავშირი „საქართველოს ბავშვები“; შპს „მენტალური ჯანმრთელობის ცენტრი“; ა(ა)იპ „პირველი ნაბიჯი საქართველო“; შპს „ფაზლი“ და ფსიქონევროლოგიური კლინიკა „ვალეო 2011“).

ქვეყანაში არსებობს საბაკალავრო, სამაგისტრო და სადოქტორო, ასევე უწყვეტი განათლების ფარგლებში სხვადასხვა სასერტიფიკაციო პროგრამები, რომელიც ამ მიმართულებებით ახალი და კვალიფიციური სპეციალისტების მომზადებას ითვალისწინებს. კვლევები აჩვენებს, რომ დროული ჩარევით და რამდენიმეწლიანი მუშაობით შესაძლებელია, აუტიზმის მქონე ბავშვის მდგომარეობის მკვეთრად გაუმჯობესება.

გასულ წელს დედაქალაქის მერიამ „აუტიზმის კვლევისა და ხელისშეწყობის ფონდს“ ორ ჰექტარამდე მიწის ნაკვეთი გამოუყო აუტიზმის ეროვნული ცენტრის მშენებლობისთვის. 2020 წლიდან კი თბილისის მერია „აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციის პროგრამას“ აფართოებს და მასში დამატებით 230 ბენეფიციარს რთავს. შესაბამისად, ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის 2020 წლის ბიუჯეტით აუტიზმის სპექტრის დარღვევის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაციისათვის გამოყოფილი თანხაც იზრდება და შეადგენს 4 510 000 ლარს.

ბადრი გიორგიძე

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. 2016 - 2019 წლების ქალაქ თბილისის ბიუჯეტი;
2. ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის ჯანდაცვისა და სოციალური მომსახურების საქალაქო სამსახურის 2016 -2018 წლების სტატისტიკური კრებულები;
3. ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის ვებ. გვერდზე <http://tbilisi.gov.ge/> განთავსებული ინფორმაცია.